Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXIX. Ч. 119. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 26-го ЧЕРВНЯ 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK SATURDAY, JUNE 26, 1982 No. 119. VOL. LXXXIX.

ЮНІ ТАБОРОВИКИ — ПЕРЕДВІСНИКИ НОВОГО ЛІТНЬОГО СЕЗОНУ НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка. — Біля 50 таборовиків — в тому 42 на тенісовому таборі — стали першими гостями цієї оселі УНСоюзу напередодні відкриття її нового, вже 30-го з черги, літнього сезону.

Дитячий табір, для хлопців у віці між 7 і 11 років, має мало учасників з уваги на навчання в публічних школах, яке в деяких стейтах триває ще цього тижня. Декілька таборовиків мало приїхати під кінець наступного тижня. Табором провадить Стефанія Гаврилюк.

Натомість на тенісовий табір, на який прибуло 25 дівчат і 17 хлопців, менше потерпів від довшого шкільного року, хоч і тут деякі зголошені раніше учасники не прибули з різних причин.

Тенісовий табір 1982 (дівчата).

Тенісовий табір 1982 (хлопці).

Зайняття на тенісовому таборі проходить згідно із заздалегідь розробленою програмою, яка включає три щоденні сесії інструкцій на сімох кортах Союзівки. Навчання проходить в шістьох групах — заавансований, середній і трьох початкових. Молоді тенісисти набирають знання цього популярного спорту при наполегливій і систематичній фізичній заправі, яка включає щоденно біги і відповідні руханкові вправи. Таборовики знайомляться з всіма аспектами тенісу — ударами, тактикою в індивідуальних і подвійних змаганнях. Для їхньої диспозиції є теж фільми, книжки і журнали.

Табір, як і в минулих роках, провадять Зенон Снилик і Юрій Савчак, а їм допомагають Роман і Арета Ракочі. Молодшими асистентами в цьому році є Адріян Кутко і Оленка Матківська, талановиті молоді тенісисти, які мають за собою значні успіхи в американських і українських турнірах.

Табір триватиме до середи, 30-го липня, і закінчиться він груповими турнірами, а відтак роздачею нагород переможцям і найкращим таборовикам. Як і в минулих роках, таборовики поставлять мистецьку програму із „тенісовим змістом".

Великобританія перестерігає перед СССР

Лондон, Велика Британія. — Секретар Оборони в англійському уряді, Джан Натт заявив після перемоги на Фальклявдських островах, що досвід тієї найновішої війни показує, що треба дещо змінити побудову англійської армії. Розуміється першою журбою тепер буде заступити знищений матеріял на Фальклявдських островах — новим. Але все те, не може однак змінити реалістичного погляду політиків і військовиків Великобританії на те, що постійною і грізною небезпекою залишається Совєтський Союз. Безпека Великобританії є залежна, як каже Секретар оборони, від трьох чинників, а це: доброї стратегії в нуклеарному озброєнні, зв'язків з НАТО і добре зорганізованих, незалежних збройних сил. В останньому збройному конфлікті використано головно цей третій чинник. Все ж воно ніяк не зменшує важливости інших доріг оборони і з тим військової сили Великобританії.

Тому міністерство оборони не думає зміняти в нічому своєї політики, навіть коли досвід конфлікту на Фальклявдських островах вимагає певних пересунень в армії.

ІЗРАЇЛЬСЬКІ ЗБРОЙНІ СИЛИ ПРОДОВЖУЮТЬ АТАКУВАТИ

Бейрут, Ливан. — Ізраїльські війська та літаки розпочали нову атаку на сирійські і палестинські позиції на схід від Бейруту, не зважаючи на це, що кілька днів перед тим проголошено формальне „завішення зброї". Боротьба йде за опанування шосе, що сполучує Бейрут із столицею Сирії, Дамаск.

Палестинська Визвольна Організація є майже зліквідована у Ливані , як заявив Валід Джамблат, провідник і головний речник мусулманської лівої фракції. Він уважає, що потрібно зовсім змінити структуру ПВО для кращої боротьби з ізраїльськими військами. У зв'язку з тим у палаті президента Еліяса Саркіса зустрілися на нарадах члени Комітету для рятування нації, щоби найти негайні засоби для рятування 6,000 вояків що тепер оточені ізраїльськими військами в західньому Бейруті.

Рівночасно евакуація американців та ливанців із американськими еміґраційними паперами іде повним темпом вже після того, як замкнули в Бейруті американську амбасаду. Їх забирають кораблі американської Шостої фльоти, що чекають на біженців у порті Юніг.

Пресове аґентство Ройтерса повідомило, що уряд Бегіна відкинув пропозиції Палестинської Визвольної Організації (ПВО), щоб ізраїльські частини вицофалися з-під Бейруту — в заміну за те, що палестинські повстанці залишать Бейрут, яких там нараховують понад 6,000 вояків. Натомість, Ізраїль мав зажадати від ПВО безумовного складення зброї. Уряд Бегіна також заявив, що його ціллю, якщо не вдасться, є знищити ПВО, а щонайменше усунути всіх членів цієї організації з Ливану.

У долині Бекаа проходять збройні зудари, де проти ізраїльських частин боряться реґулярні сирійські військові частини.

Ливанські урядові чинники подали до відома, що висланник президента Реґена амбасадор Філіп Габіб, відбувши довшу конференцію з президентом Ливану, Еліясом Саркісом, виїхав до Ізраїля

САМВИДАВНІ ІНФОРМАЦІЇ З УКРАЇНИ

ЗАСУДИЛИ ПАВЛА КАМПОВА І ВАСИЛЯ РОЗЛУЦЬКОГО. ЗНИК ЄВГЕН КРАМАР.

Гельсінкі (УІС „Смолоскип"). — З України наспіли інформації про суд над Павлом Камповим і Василем Розлуцьким та про зникнення Євгена Крамара. Нижче подаємо детальні інформації:

Павла Кампова засудили на 13 років.

Обласний суд у Львові засудив на весні 1982 року відомого українського правозахисника на 10 років ув'язнення і три роки заслання за кримінальною статтею.

Павло Кампов народився 21-го вересня 1929 року. Перед першим арештом в 1970 році був викладачем вищої математики на Ужгородському університеті. У тому ж році був засуджений на 6 років ув'язнення і п'ять років заслання. В часі ув'язнення був визнаний інвалідом II-ої групи, через що був передчасно звільнений з заслання в 1978 році, і повернувся в Ужгород. В Ужгороді був визнаний медичною комісією інвалідом I-ої групи, втративши майже цілковито зір.

У П. Кампова часто відбувалися обшуки у справі О.Мешко, І. Кандиби, Л. Лук'яненка й інших. 13-го липня 1981 року він був заарештований. В часі слідства у нього протизаконно і протимедично зняли інвалідність і судили за те, що, мовляв, незаконно одержував пенсію і допомогу з закордону.

П.Кампов перебуває тепер у Львівському концтаборі.

Засудили Василя Розлуцького.

З України наспіла спізнена вістка про те, що на весні 1981 року Василь С. Розлуцький був засуджений на три роки ув'язнення.

Василь Семенович Розлуцький народився в 1935році в селі Вовче на Львівщині. Раніше був тричі суджений і відбув 13 років ув'язнення. Жив у місті Червонограді, де працював електрозварювальником. В квітні 1980 року в нього відбувся обшук, у часі якого вилучили рукопис його прозових творів п.з. „Карпатські повісті", а в часі арешту 25-го серпня того ж року — рукописи поетичних творів „Коли минуло сорок" і „Іван Мазепа". Син В. Розлуцького Тарас, юнацького віку, був заарештований раніше під закидом роблення українських патріотичних написів, чого слідчі органи не зуміли йому доказати. Доля його невідома. У В. Розлуцького дружина Марія і дочка Оксана, народження 1967 року. Адреса сім'ї: УРСР, Львівська обл., м. Червоноград, вул. Над Бугом, 5, кв. 48.

Стало теж відомо, що В. Розлуцький важко хворіє у наслідок поранень, що їх він зазнав, працюючи у шахті вугілля.

Чи Євген Крамар ув'язнений?

З літературних кіл Києва наспіла вістка про зникнення Євгена Крамара, відомого волинського дослідника-історика, літературного критика й поета, автора багатьох наукових праць.

За професією Є.Крамар адвокат. Народився він 18-го лютого 1933 року. Свої статті й наукові розвідки друкував у республіканських і львівських журналах і газетах. Жив у селі Горохів біля Луцька.

Євген Крамар — автор наукових розвідок, зокрема про княжу добу. Він був арештований, але згодом звільнений. Протягом 1981 року у нього зробили кілька обшуків і його постійно викликали на допити в КҐБ. Причини постійних переслідувань письменника — невідомі. Від осени 1981 року про нього не було жодної вістки в Києві. На телефонічні і листовні запити киян органи влади завжди давали виминаючі відповіді. Один знайомий Є.Крамара дав таку відповідь: „Прямо зник. А де подівся? Так і не знаємо. Може в тюрмі, може в психушці, а може й розправились з людиною ще в гірший спосіб".

Чи відкриють десяту плянету Сонячної системи?

Саннівейл, Каліфорнія. — Два космічні кораблі Піонер 10 і Піонер 11, які тепер є — один поміж Ураном і Нептуном, а другий — поміж Сатурном і Ураном, здається, допоможуть науковцям тут знайти десяту плянету в нашій Сонячній системі, або ж якийсь інший неймовірних розмірів предмет більйони миль від Сонця. Про це висловилися речники Крайової Аеронавтичної і Простірної Адміністрації вже в четвер, 17-го червня. Вчені з міжпростірної аґенції — Еймс Дослідницького Центру — сказали, що ці два міжпростірні кораблі вже тепер далі в космосі від Землі, ніж будь-які інші рукотворні предмети. Вони допоможуть визначити невідоме і загадкове небесне тіло, що є поза найдальшою плянетою, відомою в цій Сонячній системі.

Вчені астрономи вже давно зацікавилися постійним відхиленням в орбітах Урану і Нептуна, а це „підказує, що загадкове небесне тіло справді там є"; але що воно зі себе являє? — на це питання покищо нема відповіді. Віддаль до нього пов'язана з тим, що це є. Якщо ця загадкова з'ява плянета, то вона є на віддалі 5 більйонів миль поза зовнішніми орбітами кілець відомих найдальших плянет, — каже міжпростірна аґенція. Якщо це небесне тіло типу „темної зірки", то воно може міститися на віддалі 50 більйонів миль поза відомими плянетами. Якщо ж це загадкова „чорна діра" (про їх — ці „чорні діри" — тепер часто говорять астрономи), то вона міститься на віддалі 100 більйонів миль від найдальших точок орбіт найдальших плянет. „Чорна діра" — це тіло, наявність якого в космосі припускають. Воно утворилося начебто з зорі, що запалася. В наслідок того „Чорна діра" так сконденсована, що переходить межі уяви, і вже ані матерія, ані навіть промені світла не можуть врятуватися від її ґравітаційного поля.

У Баффало помер Юрій Лаврівський

Баффало, Н.Й. — У четвер, 24-го червня 1982 року, тут ненадійно на удар серця помер на 73-му році життя св. п. Юрій Лаврівський, співак, актор, дириґент і композитор, член ОМУС-у, керівник українських радіопередач у цьому місті та активних громадянин.

Св. п. Юрій Лаврівський

Покійний був співаком-солістом, актором і учнем Р.Любинецького у Львові, учасником Українського оперного театру і театру „Веселий Львів", театру „Камерна сцена", а також на еміґрації спочатку в Німеччині, а потім у З'єднаних Стейтах Америки не покидав театрального мистецтва, цікавився його початковим розвитком і болів над його занепадом.

У пізніших роках Ю. Лаврівський займався більше композиційною працею, дириґентурою, влаштуванням більших мистецьких імпрез і фаховим веденням одної з кращих українських радіопрограм.

Покійний залишив в жалобі дружину Ірену, з дому Пашковську, та дальшу родину.

Відбулась демонстрація українців проти Патріярха Пімена

Ню Йорк, Н.Й. (М.Г.). — У четвер, 24-го червня ц.р., тут під головною квартирою Об'єднаних Націй, відбулась демонстрація українців проти московського Патріярха Пімена і його почоту, серед якого знаходились київський екзарх і митрополит Філярет і його одноіменник митрополит Пінський та секретар Пімена. Демонстрація була дуже добре технічно підготовлена — роздано багато летючок в англійській мові про дію режимової Церкви, що її очолює Пімен, приготовлено інформації для преси і транспаренти. На жаль у протесті взяло участь тільки біля 100 осіб.

Під час демонстрації роздано понад 500 летючок й іншого роз'яснювального матеріялу. Перед прийняттям у Будинку Церковного центру, який знаходиться при 43-ій вулиці і Першій авеню, розкинено також багато матеріялу, а окремо група демонстрантів зустріла Пімена і супроводжаючих його осіб при вході до Будинку вигуками.

ДЕМОНСТРАЦІЯ В ПАССЕЙКУ

Пассейк, Н.Дж. — Громадський Комітет під протекторатом Стейтової Ради УККА інформує, що в суботу, 26-го червня тут під російською православною церквою при Монро вулиці, відбудеться демонстрація українців проти московського Патріярха Пімена. Демонстрація заплянована на 10-ту годину рано. Збірка учасників при Українській Централі при 240 Говп авеню.

В Америці

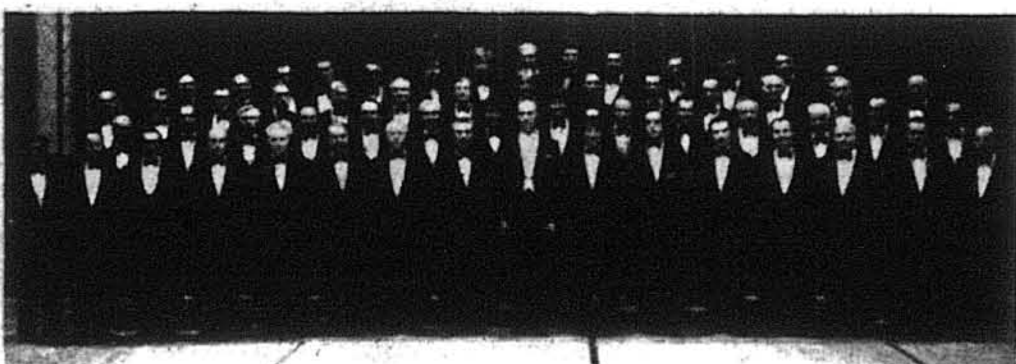
ЛІБЕРАЛЬНИЙ НЮ ЙОРК З ЙОГО ТАК САМО ліберальною міською шкільною радою не хоче йти у ногу з рештою країни, де позначається сильний поворот направо, зокрема в шкільних справах, як ось вимога молитви по народних школах і вимога поруч теорії еволюції навчати учнів також про Божественне походження життя на землі. Так Нюйоркська міська освітня рада відкинула, після перегляду, три підручники з біології, де було і про Біблійну версію походження життя на землі, на тій підставі, „що дарвінізм у одному з підручників не трактований адекватно", а в двох інших підручниках — ця рада знайшла „некритичне схвалення теорії креаціонізму", як тепер називають теорію про походження життя за Старим Завітом — Біблією.

ВЕРХОВНИЙ СУД ЗАПЕРЕЧИВ ЗАКОН СТЕЙТУ Массачусетс, що ним забороняли присутність на кримінальних судах публіки і представників преси в той час, коли зізнають малолітні жертви проти їхніх сексуальних злочинців. Верховний Суд уважає, що всі кримінальні суди мусять бути відкритими, але що суддя в кожному окремому випадку може вирішувати, чи певну частину судових зізнань дозволити чи не дозволити перевести за зачиненими дверима. Стейт Массачусетс єдиний, що мав цей закон проти присутности глядачів і преси, тому, що маленькі діти, переважно дівчатка, дістають велику психічну травму, коли вони мусять зізнавати перед цілою авдиторією. Щоб зберегти їх від цієї травми, стейт виключав досі глядачів. Коли ж одного репортера з „Бостон Ґлоуб" недопустили до залі суду тут, цей репортер і його періодик вдалися до Верховного Суду і виграли справу на підставі „неконституційности" закону в Массачусетс, що тепер буде знесений.

КІЛЬКІСТЬ РЕЛІГІЙНИХ ЛЮДЕЙ, ОБ'ЄДНАНИХ у Церквах і релігійних групах тут, зросла за останню декаду, і в 1980 році становила 134.8 мільйона осіб. Це більше на один відсоток, ніж раніше, але це менша частина загального населення, ніж була в році 1970. Тільки 58.7 відсотка американців належать до зорганізованої релігії, коли в році 1970 їх було 62.4 відсотка всього населення. Найменше зросла протестантська кількість через те, що народження серед білих протестантів дуже невелике. За той сам час католицьке населення зросло на 1.3 відсотка, мормони — на 3.9 відсотка і південні баптисти — на 1.7 відсотка. Ці збільшення відносно сталися завдяки іміґрації (католики), сильному навертанню на свою релігію (мормони) і великому приплодові (південні баптисти).

10,000 УЧАСНИКІВ БУЛО НА УКРАЇНСЬКОМУ ФЕСТИВАЛІ В НЮ ДЖЕРЗІ

Голмдел, Н. Дж. (М.Коломиєць). — Губернатор стейту Ню Джерзі Томас Кейн був гостем і промовив до п'яти-шести тисяч українців-американців під час вечірньої програми тут, на Українському Фестивалі, у амфітеатрі Ґарден Стейт Артс Центрі, в суботу, 19-го червня. Протягом того ж дня відвідало Фестиваль понад 10,000 осіб, ентузіязм яких не спинив дощ, що з малими перервами падав тут майже від початку до кінця дня.

Відомий хор „Сурма" з Чікаґо. Посередині дириґент д-р Василь Трухлий.

Відвідувачі фестивалю, ігноруючи погоду, переходячи від шатра до шатра, від кіоска до кіоску, оглядали і подивляли мистецькі вироби, різьби, вишивки, дереворити, книжки, платівки, сорочки і багато інших ручних виробів, що були тут і на показ і на продаж. Столи, що угиналися під розмаїттям народних українських страв, були також в увазі гостей.

Вже зранку з 10-ої години, розпочалися тут змагання копаного м'яча „Чорноморської Січі" (екіпа А і Б) з дружиною із Савт Оранжу , „Куґарс" (вона виграла гру) та поміж Нюйоркським українським спортовим Клюбом. Потім були змагання з волейболу, чоловіки і жінки з різних спортових дружин стейту. Тут перше місце виграли дружини з Савт Рівер і „Чорноморська Січ".

По полудні розпочалися виступи дітвори з Ірвінгтону —„Музичне дошкілля", де виступали діти віку від 3-ох років до 5-ти, під керівництвом Марти Савицької; дошкілля якраз існує вже 10 років; виступав Український танцювальний Ансамбль з Фреш Медовс під керівництвом Ольги і Еда Войціків з декількома бравурними народними танцями, та відомі вже вісім років зі Союзівки музики дуетом — Алекс Худолій і Дорко Сенчишин, які грали найновіші пісні і танці з їхньої нової платівки, що її назва „Україночка".

Всі ці виступи, особливо дует музик , розворушили публіку до участи в програмі, і так усі зібрані підплескували долонями і підтупували ногами до гри музик, підспівуючи до знайомих мелодій. Це відразу створило розпружений настрій дійсно родинного свята.

Вечірня тригодинна програма, згадана вже на початку, яку вів Ярослав Семчишин, розпочалася о 5-ій годині вечора співом американського гимну у виконанні чоловічого хору „Сурма" з Чікаґо під керівництвом відомого лікаря-громадянина д-ра Василя Трухлого, під акомпаньямент Едвіна Блідого. Відкриття завершив народною стилізованою картиною привіту танцювальний ансамбль „Україна" з Чікаґо під керівництвом балетмайстра і хореографа Євгена Літвінова. Після привітального танцю конферансьє, відомий з його вмілого ведення попередніх семи фестивалів, Я. Семчишин з Вінніпеґу, представив пані Джуді Стенлі, комішинера Нюджерзького Правління Шляхів, яка похвалила організаторів Фестивалю за великий вклад праці і виконавців програми, що також, не шкодуючи давали все зі свого таланту і часу, щоб програма була якнайкраща.

Такі етнічні фестивалі у стейті проходять щороку в цьому Центрі і вони допомагають роздобути фонди для багатьох стейтових програм допомоги, чи то ветеранам війни, чи сеньйорам-громадянам, чи потребуючим шкільним учням, тощо, в чому зацікавлена влада стейту, — казала у своєму виступі пані-комішенер.

Головним керівником цілого Фестивалю був Стан Якубович, якого представила Дж. Стенлі. С.Якубович у свою чергу подякував своєму 17-членному Комітетові Українського Фестивалю, який зробив можливою таку велику й успішну імпрезу, що її радо відвідує маса народу щорічно. Фестиваль дає матеріяльну і моральну сатисфакцію всій спільноті стейту.

Це саме в цьому моменті було представлено зібраним тисячам присутніх губернатора Т.Кейна, почес-

(Закінчення на стор. 3)

У світі

СОВЄТСЬКИЙ ГОРОЖАНИН ЮРІЙ БАЛОВЕНКОВ, що закінчив свою 42-денну голодівку, коли йому вкінці дозволили виїхати до ЗСА до дружини, опинився тепер у лікарні. Молодий Ю. Баловенков, що втратив в часі голодівки 49 фунтів ваги був перевезений до одної із московських лікарень зараз після того, як припинив голодувати.

ІНДІЙСЬКИЙ ЛІТАК РОЗБИВСЯ НА ЛЕТОВИЩІ в Бомбеї під час приземлення. На літаку було 111 пасажирів, але загинуло лише 19. Літак посовгнувся на мокрій площі, пробив огорожу і розбився на три частини, але не загорівся. Досі віднайдено 19 трупів, але багато із пасажирів є поранених. Літак летів із Сінґапуру до Бомбею.

СВІТОВА КОМІСІЯ ДЛЯ РОЗСЛІДУ ГОЛОДУ ПРИ ОН стверджує, що проблема голоду в світі збільшується і тепер є приблизно 400 мільйонів людей, які терплять від голоду. Комісія однак побоюється, що те число збільшиться до 600 мільйонів при кінці двадцятого сторіччя, хіба що запаси поживи будуть рівніше розподілені поміж усіми народами.

ДО ПАРИЖУ ПРИЛЕТІВ ЛІТАК ІЗ 322 европейськими і американськими втікачами з Ливану. Усі вони, евакуйовані за допомогою французького військового персоналу переїхали французьким воєнним кораблем на Кипр, а звідтіля літаком до Парижу.

ЗАКОРДОННІ МІНІСТРИ ЕВРОПЕЙСЬКОГО Спільного Ринку працюють над деклярацією засуду уряду Ізраїля за його військові акції в Ливані. Президент Европейського Спільного Ринку Лев Тіндеманс заповідає, що члени будуть розглядати і правдоподібно відсунуть підписання торговельного договору в якому обіцяно 40 мільйонів долярів Ізраїлеві впродовж п'яти років. Але події в Ливані змінили настанову членів Европейського Спільного Ринку.

ФІДЕЛЬ КАСТРО, ЯКИЙ ПОСТІЙНО ПРАЦЮЄ над тим, щоби настрої кубинців були повні ентузіязму для уряду і Компартії, кинув тепер новий клич. Це — дарування своїх здорових частин тіла для інших потребуючих. Кастро закликає кубинців записувати у завіщанні свої здорові органи для помочі хворим. В наслідок заклику Кастра державні аґенції здоров'я одержали сотні різних пропозицій і думають, що зможуть допомогти половині своїх хворих на нирки і принаймні 3,000 сліпим. Сам Фідель Кастро також записав у завіщанні свої здорові частини тіла для потребуючих осіб.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda"
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу 65¢ місячно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Союзники і вороги

Закордонну політику кожної країни передусім визначає її географія — у якій частині ґльоба вона лежить і хто її сусіди. Немає кращого прикладу на цю правду, як історія України. Вона впала спершу жертвою мандрівки народів, як татарська навала перемаршувала із сходу почерез Україну й поярмила її і як уже в новітніх часах, після народження Козаччини, Україна шукала собі союзника то в Польщі, то в Московщині, а коли ці обидва імперіялістичні сусіди порозумівалися — то вони ділилися українськими землями (договори в Андрусові й у Ризі). І врешті північний сусід, скріпившись мілітарно та використавши міжнародну коньюнктуру, — поярмив і Польщу і Україну...

З'єднані Стейти Америки лежать між двома океанами і Европа на сході та Далекий Схід на заході — це сусіди ЗСА. Однаково демократичні президенти Вудро Вілсон, який приступив до Першої світової війни, як і Д. Д. Рузвелт, який приступив до Другої світової війни, визнали, що кордони Америки лежать насправді в Европі, і те саме одверто і з крапкою над „і" — потвердив недавно Роналд Реґен у своїй промові в парляменті Західньої Німеччини та у Західньому Берліні. Тому зусиллями американської дипломатії створено у 1948 році союзницький бльок Північно-Атлантійського Пакту (НАТО), який став стрижнем американської оборонної політики і стратегії, — і тому Ричард Ніксон започаткував існуючу тепер не формально, але фактично „вісь Вашінґтон-Пекін-Токіо" — як оборонну систему у відношенні до Тихого океану. Постання у висліді Другої світової війни та головно американської короткозорости і незнання істоти московського імперіялістичного гону советської імперії створило таку загрозу для Америки і всього вільного світу, що закордонна політика Америки у відношенні до кожної окремої країни у світі керується передусім критерієм — чи та країна прихильна чи ворожа супроти СССР.

Але Америка, як світова потуга, мусить вести ґльобальну політику, коли прерізні менші держави у широкому світі керуються у своїй політиці тільки власними інтересами, без уваги на ситуацію у широкому світі. І відсіль — труднощі для американської політики: між СССР і ЗСА настало своєрідне суперництво у прихилюванні собі різних країн із так званого третього, нібито невтрального світу.

Це нелегка справа і труднощі цієї ситуації проявилися яскраво саме в останніх тижнях-місяцях. Америка підтримує Ізраїль від самого початку його державницького постання у 1948 році, як єдину на Близькому Сході насправді демократичну країну, яка є заставою на шляху до Перської затоки. Але водночас Америка мусить шукати собі союзників у великому арабському світі, ворожому супроти Ізраїля, але й у численних випадках ворожому супроти Совєтського Союзу, ворожому супроти комунізму, як заперечення мусулманізму. Ізраїль, зданий на Америку, на її зброю і політичну підтримку, не завжди рахується з тенденцією — ба конечністю — жити у приязні з такими поміркованими і прозахідніми арабськими країнами, як Єгипет, Марокко, Савдійська Арабія, Йорданія, Емірати, — і відтіль скреготи у американсько-ізраїльських відносинах.

Коли несподівано вибухла британсько-арґентинська війна за Фальклендські острови — Америка спершу старалася зберігати невтральність і грала ролю мирового посередника, бо однаково Британія, член НАТО, як і Арґентина рахувалися американськими приятелями. Але така невтральність не втрималася довго, бо принципова непоступливість обох названих держав, які у справі Фальклендських островів керувалися критерієм національного престижу, внеможливила американський невтралітет. Тому Америка мусила заявитися по стороні Великобританії. Формально війну розпочала своєю аґресією Арґентина, водночас — в Арґентині існує військовий авторитарний режим, непопулярний в Конґресі.

Тепер і на Близькому Сході і в південній частині Атлантику ніби настав чи швидко настане спокій. Перед політикою ЗСА стоїть нелегке завдання — переконати Савдійську Арабію, щоб вона сама, і під її натиском Сирія, Йорданія й Палестинська Визвольна Організація, визнала державність Ізраїля та всі разом переконали Арґентину, що її справжнім найбільшим приятелем є таки Америка.

В ОКЛАГОМІ ГОЛОВА ХАРИТАТИВНОЇ католицької організації т.зв. Американської Католицької Конференції Сестра Анна Віста, яка перевела через організацію, що її вона очолює вже 5,000 втікачів до Америки з півдня — з островів і Середущої Америки, за час від 1975 року, висловилася дуже критично про багатьох з них. Вона сказала, що велике число цих іміґрантів ще не встигнуть висісти з літака чи корабля, як уже питають за „велфер"-чек[illegible], і що вони, маючи „велферську психіку", тільки чекають на „купони їжі і [illegible] урядових інституцій". У той спосіб, „вони стають 'паразитами' на тілі Америки", — сказала ця Сестра. Вона оцінює кількість біженців, які взагалі навіть не плянують тут шукати собі працю, на 90 відсотків, кажучи: „90 відсотків тих, хто прибули сюди після середини 1978 року, не мають найменшого заміру дістати працю, хіба що їх примусять це зробити", і далі: „велферський ум цілком керує їхніми діями і все, чого вони хочуть, це користати з американських людей". — Подає „Ню Йорк Таймс" з середи, 23-го червня.

Роман Рахманний

ДВА УЗБІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ СУСПІЛЬНОЇ ГОРИ

Маленькому Андрійкові ледве півтора рочку, але в його підході до навколишнього середовища вже помітна зміна: ще три місяці тому він примирливо дозволяв керувати собою і приймав усяку помічну руку, коли зустрічав складнішу обстановку в хаті чи надворі. Тепер він ввічливо, але рішуче відхиляє кожну помічну руку і безцеремонно заявляє: — „Я сам..." І хоча він має певний досвід, що на високих сходах можна поховзнутися й розбити коліно, а вилізши на стіл чи хитке крісло, легко впасти і набити синяка, то все ж таки він пробує керуватися своїм розумом і перемагати перешкоди власним зусиллям.

Нічого дивного в тому немає: кожна дитина вивчає своє довкілля і на прикрому досвіді вчиться оцінювати висоту, твердість, відстань, біль і приємність. Хлопчина росте, розвивається, думає, спостерігає і виробляє власний погляд на своє довкілля та на свої спроможності.

Але, слухаючи розповіді батьків і матерів та спостерігаючи таких самих хлопчиків і дівчаток у різних родинах, я подумав: — Андрійко і його ровесники психічно уже готові члени українського суспільства. Вони у відвернений спосіб — віддзеркалюють головну властивість деяких людей похилого віку.

Дивуєтесь, шановні читачі?...

Не дивуйтесь, бо ви добре знаєте, що в нашому суспільстві панівну ролю виконують громадяни віком 50 до 75 чи більше. Одні з них дуже заслужені. Дехто з них — середньо заслужений. Інші — менш заслужені. Тепер не бракує і таких, що недавно вирішили „заслужитися перед своєю громадою", бо вже досягли пенсійного віку, мають надто багато вільного часу і гарантований прожитковий прибуток.

Не враховуючи винятків (а, звичайно, так і є!), всі ці вікові люди українського роду ведуть себе так, як півторарічні хлопчики й дівчатка того самого віку. Вони не спроможні співдіяти у вужчій чи ширшій громаді, де свою думку і свою діяльність доводиться координувати й узгоджувати з думкою та діяльністю інших людей — таких самих патріотів і демократів, як вони. Доки все йде по-їхньому, вони завзято підтримують ту установу, не жалкують свого часу на довготривалі засідання, не відмовляються від грошових пожертв.

Одначе, як тільки щось не по-їхньому, коли тільки хтось (зокрема з молодших діячів) висуне відмінну думку чи проявить ініціятиву, тоді вони їжаком їжаться і в зародку придушують новаторство. Їхні однодумці довго поступаються їм і від того діяльність даної установи похожа радше на гагілку „Ми кривого танцю йдемо... а ми тому танцю не виведем кінця..."

Буває, що деяким членам врешті вривається терпець і вони намагаються реформувати своє товариство за підтримкою більшости. Тоді літні-вікові Андрії, Івани, Василі, Володимири, чи як їх звуть, неодмінно гукають: — Ні, ні! Я сам! Я сам усе зроблю!...

Прагнення тримати всі справи у своїх руках таке в них непереможне, що вони ладні навіть завалити свою установу, якщо не станеться по-їхньому.

Це явище відоме в кожній групі — світській і прицерковній, а найбільше в такій, що не виховала своєї молоді і примушена красти молодняцькі душі в СУМ-і, Пласті чи ОДУМ-і. Це душі українські, що їх буквально з писклят у чужоземному „лісі" у зрілих українських людей вивели їхні ідейні батьки й матері з допомогою ідейних виховників даних організацій і Церкви. Таке „душехватство" доволі легке в сьогоднішньому світі, в якому володіє релятивізм і де поборюється всякий принципіялізм, а зводити молодь на манівці інтернаціоналізму допомагає ще й совєтська аґентура.

Реалістична картина

Декому з читачів цей погляд може здаватися надто песимістичний, але хто уважно спостерігає українську суспільно-громадську „гору", той бачить реалістичну картину.

На південному, сонячному схилі тієї гори видно, як угору пнуться маленькі Андрійки, Івасики, Микольці, Петрики, Марусі, Олесі і Настусі. Вони не вважають на поради, вказівки й пересторогн старших і прагнуть свій кожен крок уперед, вгору, зробити самотужки.

Немов, наслідуючи малят, їхні літні відповідники на потойбічному схилі гори продовжують свою життєву мандрівку з таким самим завзяттям — самотужки вниз. Забувши, що це вже мандрівка вниз вони далі жбурляють полемічне будяччя на своїх дійсних та уявних противників, мабуть, для того, щоб зберегти свій авторитет у власних очах.

Від малят ніхто не вимагає усвідомлення своїх майбутніх завдань у рідній громадськості, що мусять ґрунтуватися на обмеженні своїх вимог та на співпраці з більшістю. Гін малят до усамостійнення — це тільки природний етап їхнього фізичного, розумового і психічного росту. Для всього іншого є в них багато часу — ціле життя, до якого вони щойно готуються.

Але люди, які вже наблизилися до самого підніжжя гори на її північному узбіччі, повинні б зупинитися на мить і подумати: — А що ми залишимо по собі в нашому суспільстві? Морально тривалий пам'ятник суспільно-громадської співпраці чи тільки купу полемічного сміття „власної продукції"?

О. К-н.

„Поезія — це свято, як любов..."

Передомною нова платівка — „Мереживо кохання" — з піснями Володимира Івасюка і віршами Ліни Костенко, записана драматичною артисткою і співачкою Евеліною Белюць. Багато різних платівок останніми роками вийшло з піснями молодого, талановитого українського композитора Володимира Івасюка, замордованого у розквіті свого таланту, одначе ця нова платівка приваблює своєю незвичайністю і новиною. Слухаючи платівку повстає безліч питань...

Чому разом з піснями В. Івасюка, яскравими своїм кольоритом, поставлені вірші Л. Костенко, яка сама по собі явище у культурному житті України? Чому назва платівки — „Мереживо кохання"? Адже не тільки про кохання пісні Івасюка. Не тільки цьому, нехай і глибокому почуттю присвятив композитор свої пісні, записані на платівці? Також сама обкладинка своїм мальовничим буковинським краєвидом наштовхує на думку про більш широку чуттєву палітру пісень Івасюка. Питання примушують вслухатися й вдумуватись ще раз у зміст творів загиблого композитора, що стали леґендою. І поступово розкривається суть цієї симбіози — поезій Ліни Костенко і пісень Володимира Івасюка.

З перших своїх кроків В. Івасюк рішуче порушив давнозвісні канони жанру „естрадної пісні". Вже перші його пісні мали набагато багатший і змістовніший літературний матеріял, ніж у багатьох зразках цього жанру, а мелодія — вона не була банальною чи підпорядкованою лише танцювально-пісенним ритмам, вона була настільки сучасною і ритмічно збагаченою, що відразу звернула на себе увагу. Були навіть намагання звинуватити композитора в копіюванні і надмірному захопленні західніми манерами і ритмами. Але пісні його були настільки мелодійними і самобутніми, що визнані „музичні критики" зі своїми обскубаними трафаретними мірками і фразами не досягли мети. Талант Івасюка пробився крізь фарисейські обвинувачення горе-критиків і тріюмфально завоював усі естради України, і не тільки України. І в цьому допомогла поезія його пісень. Поезія його пісень! Власне, цьому присвячена платівка. Артистка Е. Белюць не намагається конкурувати з вокальними авторитетами відомих виконавчинь музичної спадщини В. Івасюка — Софією Ротару чи Людмилою Артеменко!, і не має на меті лише збуджувати ностальгічні почуття у людей, які покинули свою розтерзану батьківщину. Їй ідеться про повернення пісням їх первородної поезії. Сама заради цього проробила артистка кропітку працю — розкрила велику поезію пісень Івасюка і їх драматизм. У радісній, майже живописній суті його творчості, в найбільш мажорному звучанні його пісень, все одно вчувається, перекриваючи їхню ритмічність і співучість — трагізм. У них увесь час присутня загадкова щімливо-печальна нота.

Це відчула і вдало розкрила артистка-співачка і в цьому, безумовно, їй допомагає слово — чаруюче слово віршів поетеси Ліни Костенко. Для артистки спільність рис у творчості обох мистців: Ліни Костенко і Володимира Івасюка безперечна. І Е. Белюць саме це підкреслює. Вона розкриває глибину і індивідуальність таланту обох та духове багатство двох мистців, не випадково поєднаних нею.

Ліна Костенко — високого рівня лірична поетеса, глибокої поетичної культури і одухотворенности. Поезія її прямодушна, позбав-

(Закінчення на стор. 3)

Іван Кедрин

ПОШАНУВАННЯ ЛЮДИНИ

Майбутній історик української еміґрації з часу Другої світової війни та українського поселення в Америці й у діяспорі, маючи кращу від нас перспективу часу, визначить черговість, за якою треба оцінювати осяги і невдачі цієї нашої громади. Бо хоч ми мали і маємо багато недоліків, багато невдач, з яких найгіршою є тисячолітній гін до внутрішніх сварок, які продовжуються по нинішній день, проте мали й маємо також чималі осяги, чималі успіхи, особливо в ділянці культури. Сьогодні ми ще не знаємо, чи на перше місце осягів поставити відновлення на еміґрації в Західній Европі Наукового Товариства ім. Шевченка й заснування Української Вільної Академії Наук, — чи здвигнення пам'ятників Тарасові Шевченкові у Вінніпеґу, Вашінґтоні й інших містах у вільному світі, чи переведення Першого Світового Конґресу Вільних Українців. Деякі наші великі осяги згодом — хоч не формально, але фактично — загублено, як ось відновлений зреорґанізований Державний Центр УНР на чужині та сконсолідований Українським Конґресовим Комітетом Америки, як централя централь. Але постали й нові тривкі пам'ятники українського конструктивізму, як ось Енциклопедія українознавства з її двотомовим англомовним виданням та українознавчий центр при Гарвардському університеті.

І ось недавно, 12-го червня ц. р., відзначено окремим святковим Вечором 25-тиріччя Фонду Катедр Українознавства при Гарварді. Зорганізував той Гарвардський Вечір окремий Комітет під головуванням відомого видатного нашого громадського діяча-професіоналіста д-ра Степана Вороха, а спонзорами були нюйоркські Відділи Українського Лікарського Товариства Північної Америки і Товариства Українських Інженерів та Український Інститут Америки. Центральною точкою програми була промова заступника голови Українознавчого Центру при Гарвардському університеті проф. Ігора Шевченка. Центральною постаттю того Вечора був Степан Хемич. На тому Вечорі проголошено створення Ювілейного Фонду імени Степана і Марії Хемичів при Гарвардському університеті, і Вечір був насправді присвячений вшануванню Степана Хемича і його дружини.

Всі речі роблять люди, люди творять великі діла, люди нівечать діла своїх попередників. Степан Хемич — це власне найперший творець Катедри українознавства при Гарвардському університеті, — він і поруч нього проф. Омелян Пріцак.

Українознавчий центр при Гарвардському університеті не є на сто відсотків ідеальний — бо такої установи немає у всьому світі. А у полеміці, яка розвинулася була довкола нього і все ще час до часу спалахує, напевне грає маленька людська завидність. Бо хоч і є причини для конструктивної критики, то понад усякий сумнів існує правда, що постання того українознавчого центру при Гарварді — велетенський, історичний осяг.

Степан Хемич — дивна рідкісна поява. Молода людина, яка захопилася ідеєю створення катедри українознавства при якомусь престижевому американському університеті, стала фанатиком тієї ідеї, зорганізувала біля себе ґурт молодих ровесників і ще молодших, надхнула їх своїм фанатизмом і своєю незламною вірою в успіх задуманої ідеї, приєднала до здійснення тієї ідеї таких великих союзників, як Український Народний Союз і „Свобода" і доконала діло, яке нам і сьогодні видається неймовірним чудом: зібрано 3,700,000 долярів і створено у Кембриджі при Гарвардському університеті одному з найславніших у світі, центр українознавчих студій. Професор Шевченко у своїй блискучій промові, перетиканій дотепами, звернув увагу на дві світлі риси вдачі Степана Хемича: його надзвичайну особисту скромність, що цурається найменшої автореклями, і невтручання як голови Фонду Катедри Українознавства до наукової сторінки того центру. Степан Хемич, середнього росту худощавий і на вид кволий мужчина, незаможний, який працює на дві зміни, щоб утримати родину, має залізну волю й невичерпну енерґію, що їх допомагає йому зберігати його дружина, також квола, але туга жінка, також страшенне роботяща, ідеалістка, зразкова дружина і мати.

25 років Фонду Катедри Українознавства — довгий і недовгий час. Степан Хемич поставив його на базі матеріяльної тривкости. Жаль, що на тому Вечорі не було численнішої репрезентації Українознавчого центру у Гарварді, бо всі, які там працюють і будь-як причетні до того центру — завдячують це Степанові Хемичеві. І таку людину варто і треба за таке його діло гідно пошанувати.

Виставка Козаків у Гантері

Український Гарвард набирає щораз більше характеру малярської оселі, дехто навіть порівнює його з Космачем, малярською оселею на Гуцульщині. На протязі літнього сезону, поза виставкою Едварда Козака і синів у „Ксені", виставляють свої твори ще інші українські малярі, як Мороз у „Ґражді", Вижницький і Ґеруляк у своїх робітнях, чи О. Соневицька у своїй ґалерії, та багато інших малярів. Все таки тяжко уявити собі початок літнього сезону без виставки Ека і його синів. Цьогорічна виставка має ще певний, хоч і не офіційний характер, не тільки тому, що Еко якраз обходить 80-ліття, як теж і те, що коли порахувати, то це буде перша виставка, якою мистець зачинає третю декаду власних виставок у „Ксені". Сама виставка заповідається добре. Як у попередніх роках — різнорідність тематики, переважно гуцульської, як теж все нові малярські знахідки та можливості в сучасних технічних досягненнях.

Попри нові композиції новиною будуть, своєрідні декоративні гуцульські панелі, виконувані удвійку мистцем-батьком та сином Яремою.

Юрій Козак звертає на себе увагу, не тільки своєрідними іконами, як теж композиціями з княжого періоду історії України.

Виставку офіційно відкриє, як звичайно, ред. Іван Кедрин, увечері 3-го липня. По відкритті буде розваговa імпреза під проводом ред. Уляни Любович.

Н.Н.

А. Власенко-Бойцун

НА СЛІДАХ МАЗЕПИ

I

Рік 1982 не лише є 350-річчям Києво-Могилянської Академії, яку то назву прийняла в 1647 році Києво-Братська Колеґія, що її акредитував гетьман Іван Петражицький в 1632 році, але також можливою датою народження найрозумнішого політика XVII віку, дипломата, щедрого мецената науки і культури й останнього самостійного гетьмана всієї України — Івана Мазепи.

Уже на початку треба відмітити, що дата народження Івана Мазепи ще досі точно не досліджена. Українські історики Д. Дорошенко та В. Возняк приймають 1632 рік, хоч Енциклопедія Українознавства подає 1639, а М. Костомаров і Ф. Уманець приймають ранішу ще дату, а саме 1629 рік. Коли б Мазепа був народжений в 1639 році, то чи можливим було б, щоб 20-літній хоч би найспосібніший, юнак „був при заключенні Піренейського миру в Парижі" в 1659 році, про що пише французький дипломат Жан Балюз, а Д. Крам, посол при шведському королі, який бачив гетьмана під Полтавою описує постать гетьмана так: „Муж літами понад сімдесятку, із суворим обличчям...їхав на прекрасному коні". Також вюртенберзький принц Максиміліян Емануїл, молодий учасник полтавської битви, у своїх „Записках 1689-1709" пише: „Мазепа своєю особою не робив замітнього враження, про те він у своєму віці виказував ще вогненний дух і добрий розум". Так характеризується, звичайно старших людей. Одначе, Пилип Орлик у своєму листі з 22-го серпня 1741 року стверджує, що „мені тепер 70 років так, як Мазепі було в Бендерах", тому 1639 рік принятий редакторами Енциклопедії Українознавства.

Іван Мазепа народився 20 березня (день і місяць точні згідно з усіма історіографами) в селі Мазепинцях на Білоцерківщині, в дідичному маєтку свого шляхетського роду. Навчався у Києво-Могилянській колеґії і в єзуїтській колеґії у Варшаві, студіював теж за кордоном і в роках 1656-59 бував у Німеччині, Італії, Франції та Нідерляндах, де студіював також у військовій-артилерійській школі. Після повороту продовжував службу при дворі польського короля Яна Казимира, який доручав молодому Мазепі низку секретних дипломатичних місій. В 1663 році повернувся в Україну до хворого вже батька Степана Адама, який перед зривом Богдана Хмельницького був теж на службі поьського короля, але в часі повстання Хмельницького прилучився до цієї визвольної боротьби.

Матір'ю Великого Гетьмана була Марина Мокієвська, давнього шляхетського роду, яка після смерти свого мужа Степана Адама Мазепи в 1665 році вступила до манастиря і пізніше була ігуменею. Гетьман шанував і любив свою матір та часто відвідував її в час свого гетьманування, шукаючи поради в особистих і державних справах.

У 1669 році Іван Мазепа одружився з Ганною Половець, вдовою білоцерківського полковника Самійла Фридриґевича, яка померла в 1702 році. Спочатку був Мазепа командиром гетьманської ґвардії, а згодом виконував обов'язки генерального осаула при гетьманові Дорошенкові. Служив дипломатичним послом та дорадником двом гетьманам: і гетьманові Дорошенкові, і Самойловичу та здобув довір'я і признання у обох гетьманів. Політична програма Мазепи була одна в обох гетьманів: Мазепа хотів об'єднати українські землі по обох боках Дніпра та створити соборну і самостійну Козацьку державу. Він втішався пошаною козацької старшини і коли усунено Самойловича, козацька рада 25-го липня 1687 року вибрала Мазепу гетьманом. Користаючи з подій Північної війни, Мазепа мав змогу здійснити свої пляни, опановуючи Правобережню Україну в 1704 році своєю 40-тисячною армією включно з Галичиною (де вже раніше Семен Палій зліквідував польську владу), про що свідчить подароване гетьманом Євангеліє ігуменові Верхратського манастиря біля Рави Руської з таким написом: „В обозі Ясновельможного Єго Милости Пана Гетьмана Іоана Мазепи" з датою 1704 року, і яке аж у 1935 році знайшов у Крехівському манастирі коло Жовкви Володимир Січинський. Майже чотири роки Україна втішалась волею, власними порядками і козацькими привілеями, які гетьман шанував, стараючись створити правопорядок різними зарядженнями й універсалами в користь населення. Однак в дальшому ході Північної війни, коли цар Петро вимагав щораз більше війська і всяких контрибуцій, Мазепа, шукаючи виходу з посиленого московського втручання і гніту, нав'язав контакти з антиросійською партією у Польщі під проводом Станіслава Лєщинського — прихильником шведського короля Карла XII. Вліті 1708 року, коли Карло XII повернув свій похід на Україну, шукаючи засобів для шведської армії, гетьман Мазепа перейшов на сторону Карла XII, згідно з ранішим тайним договором, в якому шведський король ґарантував традиційні вольності Козацькій державі. Після вирішальної битви біля Полтави, гетьман Мазепа з малою частиною козацької армії перейшов кордон Оттоманської імперії та затримався в Молдавії у Бендерах. Цар Петро I за ціну 300,000 золотих талярів, домагався від султана видачі гетьмана і Войнаровського. Одначе, султан Ахм[illegible]д III Оттоман, згідно з „Описами подорожей принца Максиміліяна Емануїла", виданих у Штутґарді Й. В. Барділі в 1730 році, відмовив, вважаючи це домагання недоречним; „щоб таку особу видати, яка дбала про волю, звичаї і право свого народу, і яка так багато перетерпіла переслідувань і тортур тільки тому, що не хотіла принижатися зі своїми підвладними під московським ярмом, від якого мусіла втікати і шукати захисту, наперед у шведського короля, а тепер турецької охорони". Отже царському послові відповіли, що це не згідне з турецькими законами відмовляти азилю особі, яка шукає справедливости.

Зрив Мазепи викликав подібні настрої також у Західній Европі, де вважали Мазепу лицарем, а навіть героєм, як це висловив історик Александер Брукнер, що „перехід Мазепи був не лише майстерний, але й геройський".

Навіть найбільший ворог Мазепи і кат, і руїнник Батурина Меншиков, пишучи звідомлення до Петра I стверджує: „якщо Мазепа зробив це, (перейшов на сторону Карла), то не лише для себе самого, але для цілої України".

Із усіх українських гетьманів написано найбільше про Івана Мазепу в англійській, французькій, шведській і німецькій мовах, але не в історичному, а радше романтичному характері: Байрон, Мельхіор де Воґ, Мюнцельбурґ і Неріні, при чому англійські автори-найбільше безсторонні. Польські поети Словацький і Залевський стараються змалювати Мазепу як послідовника польської культури, тоді коли російські автори йдуть по лінії московської міри про „зраду", створену Петром I, вигідну для кожного російського режиму, що в свому імперіялізмі вважає Україну як частину російської імперії, не зважаючи на те, що перед Переяславським договором Україна була самостійною державою.

(Продовження буде)

„Українські ночі або родовід генія" Єжи Єнджеєвіча

Незабутнім спогадом залишиться Літературний Вечір, влаштований 8-им Відділом ООЧСУ і Об'єднання Жінок ОЧСУ, 13-го березня ц.р., в Чикаґо з нагоди появи українською мовою твору польського автора Єжи Єнджеєвіча „Українські ночі або родовід генія".

Вечір відкрив інж. Л.Боднар, запрошуючи до головного стола автора перекладу д-ра Євгена Рослицького з дружиною, голову Відділу УККА д-р М.Харкевича, Степана і Надію Голяшів, д-ра Р.Кобилецького, п-і Павлишин і І.Павлика. Дальше ведення програмою він передав письменникові Л.Рихтицькому. Господар в імені всіх цих організацій та філії Асоціації Діячів Української Культури привітав доволі численних слухачів та представив доповідача д-ра Е.Рослицького.

Д-р Е.Рослицький є тепер постійним професором катедри мікробіології в університеті в Західньому Онтаріо, і бере жваву участь як делеґат Канади і член Канадської Асоціяції Мікробіології в різних конфренціях і міжнародних з'їздах. Він є також членом Американської Асоціяції, Британського Товариства Загальної Мікробіології, УВАН, НТШ, виконує обов'язки голови Комісії Шкільництва провінції Онтаріо, очолює Відділ Комітету Українців Канади в Лондоні, а крім цього працює науково і має за собою понад 50 наукових публікацій у своїй професії.

Як громадсько-свідома людина, д-р Є. Рослицький звернув свою увагу на дисидентський рух в Україні і розпочав широку акцію в обороні політичних в'язнів, а зокрема мікробіолога д-р Ніни Строкатої і Святослава Караванських, збираючи підписи на петиціях про їхнє звільнення серед учасників різних міжнародних з'їздів, як, наприклад, у Токіо зумів приєднати до цієї справи понад 540 визначних науковців світу.

Д-р Є.Рослицький обширно розповів про самого автора твору та про ґенезу постання перекладу. В 1966 році, бувши на міжнародному з'їзді мікробіологів у Москві, в поворотній дорозі він затримався у Варшаві, де в книгарні випадково натрапив на книжку Єжи Єнджеєвіча „Українське ноце альбо родовуд ґенiюша". Коли він ближче познайомився з цим твором, що є біографічним романом про нашого великого Шевченка, зродилося у нього бажання дати цей винятковий і небуденний твір в руки українського читача.

Автор „Українських ночей" народився в Польщі 1902 року, однак свої юні й шкільні роки прожив в Україні на Катеринославщині, де мав змогу ближче познайомитися і пізнати український нарід, його історичні і культурні надбання та сконфронтувати з суб'єктивними й фальшивими поглядами і ствердженнями Сенкевіча, автора історичних повістей. Він прийшов до висновку, що український нарід посідає свою окрему історичну й культурну самобутню індивідуальність, свою героїчну минувшину в боротьбі проти окупантів своєї землі.

У Польщі після закінчення вищих студій він розгортає жваву літературну діяльність, став літературним критиком, есеїстом, перекладачем визначних західніх і східньоевропейських письменників і поетів. З української літератури перекладав Котляревського, Коцюбинського, Рильського, Тичину, Бажана й інших, але особливу увагу приклав до поезій Тараса Шевченка, до якого ставився з великою любов'ю, пошаною і пієтизмом.

„Світова історія,—писав він,—не знає іншого поета, творчість якого мала б такий великий вплив на своїх земляків, як творчість Т.Шевченка". І можливо саме таке розуміння і оцінка поетичної творчости Шевченка, насиченої глибоким гуманізмом, християнською мораллю і політичним спрямуванням проти національного гніту й поневолення царською Росією, його стійкий і незламний характер революціонера, свідомого свого завдання і покликання,—привабило і надхнуло Єнджеєвіча до багаторічної праці над своїм найбільшим і найвидатнішим твором з україністики „Українські ночі або родовід генія".

Хоч у ділянці Шевченкознавства і Шевченкіяни ми маємо багату й різнорідну літературу—монографії, студії, збірні праці, спогади, повісті, романи та драматичні твори, все ж таки найновіший біографічний роман про Шевченка є цінним набутком, який збагачує і всесторонньо висвітлює життєвий шлях, поетичну й малярську творчість та громадську діяльність Тараса Шевченка на тлі тодішніх національних, політичних і соціяльно-економічних відносин і обставин, що заіснували в Україні в наслідок московської окупації України.

Одночасно автор Єнджеєвіч широко розповідає про політичну ситуацію в Европі в першій половині XIX століття, зокрема в Італії, Франції, Польщі, про революційні рухи й підпільну боротьбу в ім'я національної свободи й самостійности поодиноких народів. Знайомить нас із тодішніми визначними революціонерами, як, наприклад, Мацціні, Ґарібальді, Блянкі та інші, як теж із польськими патріотами-революціонерами, що жили в краю або були розпорошені по різних містах Росії і України і там організувалися, творили підпільні гуртки й провадили широку пропаґандивну діяльність.

З ними Т.Шевченко мав змогу зустрічатися, нав'язувати товариські і приятельські відносини, дискутувати на різні політичні, культурні й мистецькі теми й проблеми і бути в курсі всіх політичних новин, течій і концепцій. Самозрозуміло, що головною проблемою в тих диспутах була проблема відносин поміж польським і українським народами і їхнє майбутнє і сучасне співвідношення. Тут Шевченко виявив себе стійким і непохитним оборонцем прав українського народу до своєї державности, заперечуючи якінебудь претенсії москалів чи поляків до етнографічних земель України.

Автор „Ночей" виразно стає по стороні Шевченка та звертається до своїх земляків із критикою їхніх політичних програм „від можа до можа", чи різних федералістичних концепцій, що всі є історичними „фата морґанами" та політичною короткозорістю, бо „народ, що видав Шевченка, не може бути позбавлений власної державности, народ цей живе, він буде жити і відігравати в світі чимраз то більшу ролю..."

Можна сміло сказати, що Літературний Вечір блискуче виконав своє завдання познайомити українських слухачів із літературною діяльністю автора „Українських ночей" та з його політичними поглядами на міжнаціональні відносини двох сусідніх народів. Він у розмові з д-ром Рослицьким виявив своє політичне переконання, що „майбутнє Польщі тісно пов'язане з майбутнім України".

Численні запити слухачів виявили глибоке зацікавлення твором польського автора та вдячність і признання для перекладача д-ра Євгена Рослицького, який не пожалів ні труду, ані часу, щоб своїм перекладом спопуляризувати цей твір серед широких кіл українських читачів, які вже цього вечора закупили коло 30 примірників.

Роман Кобилецький

„Поезія..."

(Продовження зі стор. 2)

лена найменших спроб легковажного кокетства. І тут саме за допомогою її віршів які вдало підібрані до відповідних пісень, народжується ота справжня глибина осягнення неповерхової суті складних взаємопов'язань обох: Костенко і Івасюка, розкриваються основний задум, що гарно і професійно зреалізований на платівці артисткою: поезія стає пісенною, а музика — поетичною. І поезія і музика від цієї вдалої симбіози виграють, і від того їх художня мова набирає нових якостей. Єдність стає не тільки тематичною чи ідейною, але духовою.

Щодо виконання артисткою віршів і пісень, то я не міг би надати переваги одному чи другому. Завдяки ориґінальности індивідуальної манери акторському талантові і співучості унеможливлене окреме існування. Артистка створила новий жанр — баляду про людські, глибокі людські почуття, і кожне почуття вона доводить до патосу.

На фоні безмежної радости і щастя, чи сумовитого ліризму, артистка часто не в силі стримати несподіваний наплив свого зворушення. При тому ці пісні-баляди (так вони звучать у її виконанні) насичені яскраво національною самобутністю; з ясними і соковитими барвами їхньої рідної мови, а незужитий темперамент, іноді може трохи зайвий для легкокрилих поезій, в той самий час підготовляє атмосферу для зболено-драматичної пісні, яка йде слідом за віршем. Творча палітра артистки багата і різноманітна, і нею вона віртуозно користується. Широта її професійного діяпазону, щоправда, могла б дозволити і на більший лаконізм у відтворенні читаного, це, на мій погляд, було б на місці, тим більше в читанні поезій Л. Костенко, але це тільки моє побажання. А так і без цього ми маємо безсумнівний талант артистки, який розкрив нам поезію пісень Івасюка, і за нею ми бачимо життя виняткової людини — самого композитора — повне драматизму, творчого дерзання і до болю передчасної його загибелі.

Слухаючи платівку, диву даєшся, скільки нерозтраченої ніжности несе в собі ця музика, поезія і їх виконання. Це обильне багатство.

10,000 учасників...

(Продовження зі стор. 1)

Промовляє до тисячної маси українців губернатор стейту Ню Джерзі Томас Кейн. За ним на світлині члени Фестивального Комітету.

ного гостя Фестивалю, який знайомий з нашими фестивалями вже з попередніх років тоді, коли ще не як губернатора, а просто видатний громадянин стейту на інших становищах, що їх він перед роками займав, був на Фестивалях присутній. Томас Кейн знає і шанує своїх українсько-американських співгромадян.

Перервана офіційними виступами мистецька програма продовжувалася далі виступом хору „Сурми" з кількома бездоганно виконаними українськими композиціями і народними піснями, після чого півсотні танцюристів вивели на сцені танечну інсценізацію безсмертного оповідання „Ніч перед Різдвом" Миколи Гоголя. Це були члени „України", танцювального Ансамблю з Чікаґо, виступ якого два роки тому бачили і оплескували обоє Реґенів, Президент Роналд Реґен і Перша Леді Ненсі Реґен, коли Р.Реґен був ще кандидатом на Президента від Республіканської партії.

Цілком новим і побажаним у програмі був ансамбль музики, пісні і танцю „Гуслі", Український Народний Ансамбль з Вінніпеґу, Канада. Ансамбль складається з випускників школи Редемптористів у Робліні, Манітоба. Це школа, в якій навчався в свій час св. п. о. Дмитро Библів, сотрудник пароха з української католицької церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку; він опочив у Бозі раптово у четвер, 17-го червня ц.р. Тому перед виступом „Гуслів" заповів конферансьє, що виступ свій „Гуслі" посвячують пам'яті цього Покійного душпастиря.

Першу частину програми вдало закінчила оркестра з Торонто „Блиск шабель" кількома українськими мелодіями-піснями.

Після чвертьгодинної перерви продовжувалася друга частина програми, де знову з піснями виступив хор „Сурма", ансамбль „Україна" з танцями та ансамбль „Гуслі". В другій частині концерту були всі учасники перебрані в інші і дуже мальовничі вбрання. Всі і виглядом і виконанням уміли тримати увагу глядача і заслужити дуже добрим виконанням на захоплення багатотисячної вдячної публіки. Ансамбль „Україна" замикав програму знову вмілою танечною інсценізацією.

В хорі та в ансамблі визначилися також солісти, особливо в „Сурмі", де д-р В.Трухлий має дуже добрих солістів-співаків, що могли б давати власні концерти. Конферансьє Я.Семчишин закінчив програму декламацією патріотичного тексту про нашу нев'янучу любов до далекої України, на тлі співу без слів „Сурми".

Перед закінченням на сцену вийшли всі виконавці програми, багатьох з яких вдячні глядачі нагородили квітами. Тут були привіти і подяки, вручення квітів зворушеним артистам, які в свою чергу дарували ці квіти, кидаючи квітки в публіку. Могутнє „Ще не вмерла Україна" пролунало з тисячних грудей, закінчуючи Концерт о 9-ій годині вечора.

На цьому, одначе, всі святкування не закінчилися, бо 1,200 осіб, купивши відповідні квитки на танечну вечірку фестивалеву у залі Рамада Інн у Іст Брансвік, Н.Дж., ще далі забавлялася продовжуючи фестивалевий настрій далеко за північ. Тут танцюючим парам приґравали оркестри „Іскра" з Ню Йорку і „Бликс шабель" з Торонто.

В часі поміж мистецькою програмою і танцівкою, учасникам концерту почастовано вечерею -буфетом у Картереті, Н.Дж., а спонзори Українського Фестивалю мали прийняття після програми в „Домі Визначних" у самому Гарден Стейт Центрі.

(Скорочений переклад — Л.В.)

НАРЕШТІ ПІСЛЯ П'ЯТИ МІСЯЦІВ ГАРЯЧИХ „пересправ" у Палаті Репрезентантів, контрольованій демократами, тут ухвалено республіканську (другу) версію бюджету на наступний фіскальний 1983 рік відношенням голосів 210 до 208, у вівторок, 22-го червня. Цей компромісовий бюджет, запропонований республіканцями, щоб урятувати Реґенів бюджет хоч в основних зарисах, але він насправді не задовольняє насправді ні Президента, ні Сенат, ані Палату Репрезентантів. Але це був єдиний вихід із ситуації, де просто довший час не можна було прийти до якоїсь однозгідности. Сенат вже перед тим провізорично ухвалив цю саму версію бюджету голосами 51 до 45, і схвалив його в середу, 23-го червня остаточно. Дефіцит у цьому бюджеті ухвалено в розмірі 103.9 більйона долярів, що для консерватистів дуже високий, а для демократів — занизький, бо демократичні законодавці є за більшими витратами з федеральної скарбниці на різні соціяльні програми.

СТЕЙТИ Т.ЗВ. НОВОЇ АНГЛІЇ МАЮТЬ НАГОДУ дістати з Квебеку, Канада, дешеве пальне і електричну енерґію. Квебек може значно збільшити доставу дешевої електричної енерґії до сусідніх з ним американських стейтів з нового велетенського водно-електричного комплексу, а в Новій Скошії є ймовірність знайти великі родовища природного газу в прибережних районах під водою, що теж може бути експортований в Америку в майбутньому.

НА ФЛОРИДІ ЦІЛИЙ ТИЖДЕНЬ НА СТРАЙКУ були лікарі-хірурґи. Всіх страйкувало понад 3,000 осіб. Лікарі протестували проти незвичайно високих кар за т.зв. „малпректику", позов від незадоволених пацієнтів, яким начебто була зроблена операція не так, як треба було. Тому непомірно зросли кошти для асекурації цим лікарям. Щоб страйк припинився, губернатор стейту Флориди підписав компромісовий закон, згідно з яким лікарі вплачуватимуть згори певну суму у стейтовий фонд. З фонду виплачуватимуться в разі потреби гроші за видатки на суд, відшкодування та подібне.

ВІДОМЕ, ДУЖЕ ПРИ ТОМУ КОНТРОВЕРСІЙНЕ, правого напрямку в Америці Товариство Джана Бирча оголосило свої пляни у вівторок, 22-го червня, вислати до Білого Дому і Конґресу петицію з майже трьома мільйонами підписів, з проханням-вимогою до Уряду виступити з Об'єднаних Націй. Це було б частиною кампанії за вихід Америки з ОН. В листі, який супроводить петицію, Джана Бирча Товариство звертається до Адміністрації „допомоги нашій країні відмежуватися від дрібних тиранів, комуністів і цілого набору різних американенависників, що домінують в ОН".

Помер поручник Січових Стрільців Степан Небеш

Дня 22-го березня 1982 року помер усусус,поручник Січових Стрільців Степан Небеш, у Клівленді, Огайо, проживши 86 років щироукраїнського життя.

Народився Спочилий 3-го травня 1896 року в селі Добромірка, повіт Збараж, у селянській родині. Гімназію закінчив в Тернополі. З вибухом Першої світової війни зголосився як доброволець до Легіону Українських Січових Стрільців.

Усі добровільці в кількості лише 2,500 осіб (10,000 добровільців австро-угорський генеральний штаб за намовою шовіністських поляків-старшин не прийняв) виїхали 3-го вересня 1914 року зі Стрия на Закарпаття і тут, в селах Ґоронда і Страбічево (біля Мукачева) почався їх вишкіл.

Св. п. Степан Небеш

В тому часі московська царська армія зайняла Галичину і загрожувала Угорщині. Після тритижневого приспішеного вишколу австрійський штаб вислав на фронт І-ий курінь УСС під командою Василя Дідушка боронити австро-угорську країну. Тут, на самій границі, під селом Веречки (шлях Стрий-Мукачів) відбувся 28-го вересня 1914 року перший бій УСС з москалями. В тому бою з козацькою кіннотою С.Небеш у сотні О. Яримовича і в чоті хорунжого Василя Кучабського був поранений і через Будапешт заїхав до шпиталя у Відні. Повернувшися із Відня до Коша УСС, а звідтам на фронт, в 1915-1917 роках брав участь в подільських боях з російським військом над річками Золота Липа і Стрипа, у запеклих боях 1-го липня 1917 року в селі Конюхів (біля Бережан) загинув сотник О.Яримович і комендант стрілецькі кінноти пор. Роман Камінський, а десятник Степан Небеш попав у московський полон.

Полонених УСС москалі вели через містечко Озірна до Тернополя.

Полонений Степан Небеш, бувши в Тернополі, втік з полону і деякий час переховувався у знайомих, а згодом виїхав до Станислвова. В кінці липня 1917 року він виїхав до Києва і там працював у видавництві Літературно-Наукового Вісника та був членом Українського Національного Хору під керівництвом Стеценка, Кошиця і Леонтовича.

У 1917 році він вступив до куреня Січових Стрільців, яким командував Євген Коновалець, і з цим куренем в ранзі поручника перебув всю російську війну. В 1920 році С.Небеш захворів на тиф і повернувся до Галичини. У Львові 1921 року студіював право на Тайному Українському Університеті; в 1927 році закінчив правничі студії, три роки працював як судовий аплікант в Окружному суді в Тернополі, а в 1930 році отримав номінацію на становище судді у місті Надвірна.

Під час німецької окупації св.п. С.Небеша заарештували німці і по тяжких знущаннях, нарешті, звільнили його з келії смерти в Станиславові. Перед приходом другої большевицької окупації він виїхав з родиною на еміграцію до Німеччини, а з табору в Мітельвальді виїхав у 1949 році до Америки, де замешкав в Клівленді

Не зважаючи на тяжку заробітчанську працю, він брав жваву участь в політичних й освітньо-культурних працях. Став членом-скарбником Станиці Братства УСС, членом Об'єднання був. Вояків Українців Америки, членом Наукового Т-ва ім. Шевченка, членом довір'я Правників Українців в Америці і членом видавництва „Червона Калина"; переводив щорічно дуже успішно збірки на різні народні цілі.

Св. п. С.Небеш був автором кількох цікавих розвідок і оповідань з нашої Визвольної боротьби.

Похорон відбувся 25-го березня в церкві св. Йосафата, а тіло Покійного спочило на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо. Св.п. Степан осиротив вірну дружину Володимиру і двох синів Ореста і Євгена.

Добра пам'ять про хороброго і вірного десятника УСС поручника Січових Стрільців та вірного сина України залишиться надовго поміж його побратимами і друзями по зброї.

Дмитро Микитюк

Миллвіл відзначив 40-річчя священослуження о. Віталія Коваленка

Дня 23-го травня ц.р. у Миллвілі, Н.Дж., о. Віталій Коваленко відправив урочисту Службу Божу з подякою Богові за Його щедре благословення—служити Йому і українському народу. Після Служби Божої о.о. Філядельфійського Деканату, о. прот. П.Гринишин і о. М.Петляк відправили Молебень на інтенцію о. Ювілята і його родини та закінчили многоліттям для них. Гарно співав хор під кермою С.Козачука.

Після відправи всі були запрошені до церковної залі. Заля була святочно прибрана, а столи удекоровані квітами. Неструджене Сестрицтво гостило смачним обідом.

Голова громади Василь Нікитич відкрив свято, попросив о. прот. П. Гринишина поблагословити страви та виголосив тост для о. Ювілята і паніматки Віри Анни, а голова молодого Сестрицтва Валя Ленко вручила чудову китицю квітів у кошику.

По закінченні обіду тостмайстер С.Козачук виголосив вступне слово з побажанням для о. Ювілята та паніматки многих здорових літ, і відчитав сердечне привітання від Блаженнішого Митрополита Мстислава. Були привітання—від губернатора Ню Джерзі Тома Кейна та від посадника Миллвілю. Покликаний до слова Василь Нікитич привітав отця Віталія і паніматку та попросив отця пароха бути в нас так довго, як дозволить йому здоров'я, а потім вручив йому подарунок.

Від старшого Сестрицтва вітала сердечно Наталія Редька і вручила паніматці подарунок. Потім тостмайстер попросив до слова голову УНРади, редактора В.Біляєва, який красномовно окреслив о. Ювілята, як зразкового священика і патріота, який вміє пов'язати Церкву з нашою нацією та подати добрий приклад для інших. Промовець розповів про життя о. Ювілята і закінчив побажанням отцеві і паніматці многих благих літ і праці у Винограднику Христовому та в національному.

Далі тостмайстер прочитав привітання від президента УНР Миколи Лівицького, віцепрезидента Миколи Степаненка, голови Уряду УНР д-ра Ярослава Рудницького, який за заслуги о. Віталія запропонував йому прийняти становище капеляна УНР; від Президії Національної Ради, від голови Експозитури УНР на американському континенті—інж. П.Лимаренка та від багатьох інших наших визначних духовників, громадян і установ.

З привітами виступили о. прот. П.Гринишин від Консисторії, від своєї родини і парафії з Вілмінґтон з подарунком; о. М.Петляк від своєї родини і від парафії в Честері; А.Кривенко та адвокат Едвар Зетік та інші.

Майже всі привіти закінчувались словами: „Церква вас потребує, дорогий отче, і цінить ваші труди і заслуги". Перед словом о. Ювіля та К.Ґордон прочитала свій вірш для отця, а голова УНРади вручим йому Грамоту Президента УНР і вдекорував його Хрестом УНР, що присутні зустріли оваційно.

Отець Віталій був зворушений і сказав, що він не заслужив на такі признання і на нагороду. Стан його здоров'я поважний і він повинен уникати активности, але в міру можливости старатиметься робити, що зможе. Він подякував усім і попросив для всіх присутніх проспівати многоліття. Після співу о. М. Петляк прочитав вдячну Молитву. Так у скромній громаді величаво вшанували доброго і заслуженого пастиря.

А.К.